

การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี
ACADEMIC ADMINISTRATION OF DISTRICT NON-FORMAL AND INFORMAL
EDUCATION CENTER ADMINISTRATORS OF THE OFFICE OF THE
PROMOTION OF NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION UDON THANI

เพียงตะวัน ธีระสาร¹ อมรทิพย์ เจริญผล²
Phiangtawan Teerasan¹ Amornthip Chareonphon²

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี
^{1,2} Department of Education Administration Ratchathani University
Corresponding E-mail: peangtawan002@gmail.com

Received: January 27, 2023

Revised: March 13, 2023

Accepted: March 17, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ 2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการ คือ ควบคุมดูแลกระบวนการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้สม่ำเสมอ ควรสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนให้ทั่วถึงโดยการจัดสรรงบประมาณในการหาสื่อการเรียนการสอนให้ครูเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ควรปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และชุมชนเพื่อเอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนและประหยัดค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง ควรจัดทำคู่มือเกี่ยวกับระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของ

สถานศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน ควรให้ความสำคัญทุกคนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศติดตามภายในสถานศึกษา และควรดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการรายงานผลประเมินคุณภาพภายในเพื่อรายงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและตรงตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การบริหารงานด้านวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; ครู

Abstract

The objectives of this research were; to study development guidelines. Academic Administration of District Non-Formal and Informal Education Center Administrators of the Office of the Promotion of Non-Formal and Informal Education Udon Thani. Province from 60 samples IOC between 0.67-1.00 rating scale with the reliability of 0.88 the statistics for data analysis were frequency, percent-age, mean, standard deviation and content analysis. The results of the study found that: 1. Academic administration have little distribution the most is Educational supervision followed by evaluation, evaluation and research. and development of internal quality assurance systems. The side with the least average is learning management. 2. Guidelines for develop academic administrators should be monitored on the implementation of the curriculum on a regular basis should support and pro-mote comprehensive management in schools should be encouraged to encourage teachers to use modern teaching materials should improve and develop learning resources in educational institutions and communities. In terms of evaluation and research manuals on the regulations and should be prepared should priority to everyone participating in operational processes related to supervision with in educational institutions. and the development of the internal quality assurance system should systematically operate according to the educational institution's development.

Keywords: Academic administration; Administrators; Teacher

บทนำ

ยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมต่อกันได้หมดทั้งโลกทำให้เกิดปัญหาและสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่สลับซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อถึงกันอย่างรวดเร็ว ดังนั้นสังคมไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนและเตรียมการวางแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งทิศทางในการพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน ทัดเทียมนานาชาติได้นั้น มนุษย์จึงเป็นปัจจัยหลักที่ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นลำดับแรกโดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันรับผลประโยชน์ ซึ่งผลของการทำงานร่วมกันคือ ผลงานของทีมงาน จึงอาจกล่าวได้ว่าการทำงานเป็นทีมเป็นการสร้างความสำเร็จในการบริหารองค์การในปัจจุบัน และจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 1-2)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึงตามกฎหมายกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) มีการกำหนดภาระหน้าที่การบริหารงานในสถานศึกษาเป็น 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ในแต่ละด้านมีความสำคัญที่ช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการองค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านวิชาการ (กนกอร สมปราชญ์, 2560, หน้า 63-64)

งานวิชาการ ถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ความทันสมัยในงานวิชาการของสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทจะได้รับการยอมรับได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาได้มีความตระหนักตรงกันว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญยิ่ง งานวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาก็พิจารณาจากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการ มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาการพัฒนาระบบการเรียนรู การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานงานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาและการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการบริหารงานวิชาการจะให้สัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีปัญญาเฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญเข้มแข็งและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (รุ่ง แก้วแดง, 2550, หน้า 2) และบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากขึ้นเพียงใด

จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความพร้อมอย่างทั่วถึงก่อน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ (อำภา บุญช่วย, 2552, หน้า 1)

สภาพปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษาอิสระระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ที่ผ่านมา พบว่า วิทยาลัยที่ศูนย์บริหารโรงเรียนในสังกัดแตกต่างกัน ส่งผลให้การบริหารจัดการภายในโรงเรียนมีศักยภาพแตกต่างกัน และในการบริหารงานวิชาการจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษามีไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดความต่อเนื่องในการบริหารงานโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการย้ายกลับภูมิลำเนาของครู ครูเปลี่ยนจากสายผู้สอนเป็นสายงานบริหารสถานศึกษาหรือ สายงานอื่น (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี, 2565, หน้า 10-18)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษาให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ต่อไป

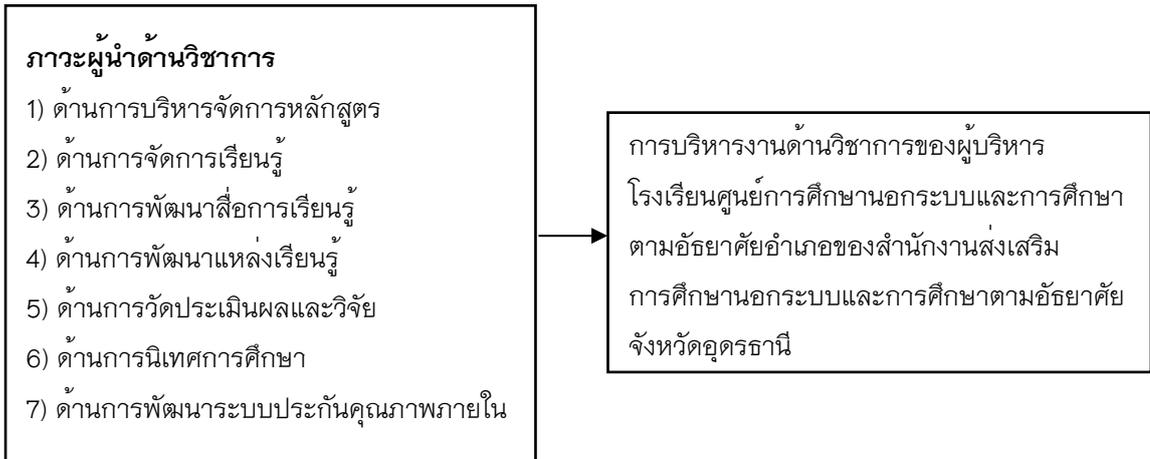
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบเนื้อหาการวิจัยจากแนวคิดการบริหารงานด้านวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, หน้า 31) จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สามารถเขียนตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร คือ ครูศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัยยาศัยจังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 แห่ง จำแนกเป็น ข้าราชการครู จำนวน 40 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 214 คน พนักงานจ้างเหมาบริการ (ครู) จำนวน 100 คน ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 87 คน รวมจำนวน 441 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูปฏิบัติงานด้านวิชาการศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัยยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัยยาศัยจังหวัดอุดรธานี จำนวน 20 แห่ง จำนวน 60 คน ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกครูปฏิบัติงานด้านวิชาการ ศูนย์ละ 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามแบบเป็นสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานด้านวิชาการ 7 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) จำนวน 35 ข้อ จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ
- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
- 3) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
- 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
- 5) ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย จำนวน 5 ข้อ

6) ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 ข้อ

7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 2.2.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี เพื่อนำมาวิเคราะห์และใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม 2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2.2.3 นำแบบสอบถามสร้างขึ้น จากการพัฒนาแบบสอบถามพัฒนามาจากแนวคิดของ นคร จงอนุรักษ์ (2564, หน้า 102-107) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย 2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 2.2.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา การใช้ถ้อยคำ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาดังต่อไปนี้ 2.2.5.1 นาง อภิญญา อ่อนสำอาง ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองวัวซอ 2.2.5.2 นางนัยนัมพร วงษาทอง อนันต์ ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองวัวซอ อำเภอแก้ว 2.2.5.3 นางภารดี ปทุมพัฒนานนท์ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ 2.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 2.2.7 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนบาค (α) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 และ 2.2.8 จัดพิมพ์เอกสารฉบับจริง นำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและหนังสือ 2) ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี 3) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ 4) ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามคืน ได้คืนมา 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ 4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจง

ความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.3 นำแบบสอบถามบริหารงานด้านวิชาการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุดรธานี มาตรวจให้คะแนนตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554 : 121) แสดงระดับ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สำหรับการแปลผลคะแนนสำหรับวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการ ได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลค่า ความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

- 4.51-5.00 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง การบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุดรธานี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงระดับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานด้านวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการบริหารงานด้านวิชาการ
1	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.11	0.63	มาก
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	3.95	0.59	มาก
3	ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	4.30	0.54	มาก
4	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.29	0.54	มาก

5	ด้านการวัดผลประเมินผลและ	4.37	0.56	มาก
6	การวิจัย	4.69	0.50	มาก
7	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.38	0.59	มาก
	รวม	4.44	0.61	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด อุดรธานี ภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีด้านที่อยู่ในระดับ มากที่สุดจำนวน 1 ด้าน อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56) และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.57) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.59)

ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและ การศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด อุดรธานี ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด อุดรธานี ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเรื่องลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหาร ควรดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการ รายงานผลประเมินคุณภาพภายในเพื่อรายงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ รองลงมา คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่าง เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และผู้บริหารควรกำหนดมาตรฐานการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ มาตรฐานชาติมาตรฐานเขตพื้นที่และความต้องการของชุมชน ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและ การศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการ วิจัย และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมองผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษาตามแนวปฏิรูปหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพระดับการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลพร กลมเกลี้ยง (2558, หน้า 3) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดประเมินผลและการวิจัย ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมณา ศรีกิ่งพาน (2560, หน้า 4) วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562 : 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนคร จงอนุรักษ์ (2564, หน้า 102-107) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการในภาพรวมของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การสนับสนุนการสอนของครูโดยจัดหาเอกสารหลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน รองลงมาคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมองผู้บริหารสถานศึกษาว่าให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรโดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและผลักดันครูให้ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนคร จงอนุรักษ์ (2564, หน้า 102-107) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่าการพัฒนาหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ การสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับมีส่วนได้เสียในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้ผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนคร จงอนุรักษ์ (2564, หน้า 102-107) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ การกำหนดนโยบายกระตุ้นการใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย และการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ โดยส่งเสริมครูเข้ารับการอบรมการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆตามหลักสูตรแกนกลาง และมีการพัฒนามากขึ้นทำให้ครูสามารถนำผลการวิจัยประยุกต์ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ โดยนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนคร จงอนุรักษ์ (2564, หน้า 102-107) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำกับติดตามประเมินคุณภาพเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน ในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียงโดยเน้นความปลอดภัยเป็นหลัก และมีการส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมองผู้บริหารสถานศึกษาว่าให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยมีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้แหล่งเรียนรู้มีคุณภาพเพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาล สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนคร จงอนุรักษ์ (2564, หน้า 102-

107) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ภาพรวมอยู่ในระดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งเสริมครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ การจัดตั้งฝ่ายส่งเสริมดูแลและนิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และการส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญของการวัดประเมินผลของผู้เรียน เพื่อนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562 : 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การดูแล ส่งเสริม นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างใกล้ชิด รองลงมาคือ การติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาและเห็นชอบขั้นตอนหรือกระบวนการปฏิบัติงานภายใต้กรอบของคุณภาพประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างทันสมัย รองลงมาคือ การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษา และการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโดยให้มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและทันสมัยตามยุคการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนคร จงอนรรักษ์ (2564, หน้า 102-107) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุตรธานี สามารถอภิปรายผลแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร คือ ผู้บริหารควรกำกับในกระบวนการการนิเทศติดตามเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้สม่ำเสมอ รองลงมา คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีกระบวนการวางแผนก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และผู้บริหารควรจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาเพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม สม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารควรกำกับติดตามเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้ และผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีกระบวนการวางแผนก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มูนา จารง (2560, หน้า 137-139) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐาน

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารควรสนับสนุนโดยการจัดสรรงบประมาณในการหาสื่อการเรียนการสอนให้ครูเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผู้บริหารควรดำเนินวางแผนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับผลการศึกษาความสนใจความถนัดของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญดา ยงยศยิ่ง (2559, หน้า 127-128) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรวางแผนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกให้ครูโดยจัดหางบประมาณมาจัดซื้อสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญดา ยงยศยิ่ง (2559, หน้า 127-128) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนให้ทันสมัย

2.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารควรปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน

สถานศึกษา และชุมชนเพื่อเอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนและประหยัดค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง เช่น wifi ฟรี ห้องสมุดหมู่บ้าน เป็นต้น และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง เช่น ระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑิทยาศาสตร์ เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย โดยอำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนนอกสถานศึกษา เช่น ห้องสมุดหมู่บ้านที่มีบริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตฟรี เป็นต้น

2.5 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย คือ ผู้บริหารควรจัดทำคู่มือเกี่ยวกับระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน รองลงมา คือ ผู้บริหารควรเน้นให้ครูมีการวัดผลประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน และบริหารจัดการประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรเน้นให้ครูมีการวัดผลประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน และบริหารจัดการประชุมอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มูนา จารง (2560, หน้า 137) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย พบว่า ผู้บริหารจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลในการใช้ในการเรียนการสอน

2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา คือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญทุกคนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศติดตามภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารควรประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ และผู้บริหรควรจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มูนา จารง (2560, หน้า 137-139) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2.7 ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายใน คือ ผู้บริหารควรดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการรายงานผลประเมินคุณภาพภายในเพื่อรายงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ รองลงมา คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และผู้บริหรควรกำหนดมาตรฐานการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ มาตรฐานเขตพื้นที่และความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562, หน้า 93-94) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน พบว่า ผู้บริหารควรวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญดา ยงยศยิ่ง (2559, หน้า 127-128) วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ด้านระบบประกันคุณภาพภายใน พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดมาตรฐานการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ และมาตรฐานเขตพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบริหารจัดการหลักสูตร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นผสมผสานกันเพื่อนำสู่ผู้เรียน ชุมชน ได้ เช่น เข้าร่วมโครงการจังหวัดเคลื่อนที่เกี่ยวกับการสอนหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยจัดโครงการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก เช่น กิจกรรม Active learning เช่น การใช้เกมสลับข้อัจฉริยะในการเรียนการสอน เป็นต้น

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ควรส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเชิดชูเกียรติเมื่อครูสามารถสร้างสื่อการเรียนการสอนนำไปใช้ได้จริง เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจครูต่อไป

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ควรจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น ห้องสมุดเพื่อชุมชนฟรี Wifi

1.5 ด้านการวัดผลประเมินผลและการวิจัย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ควรกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจนโดยการจัดทำเป็นคู่มือปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางเดียวกัน

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ควรให้ความรู้ คำแนะนำ แก่บุคลากรด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยใช้กิจกรรม Coaching และระบบ Mentoring

1.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี ควร

จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยนำผลการรายงานเข้าวาระการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี

2.2 ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎย์. (2560). *ศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การศึกษาทฤษฎีฐานราก*. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์.
- กมลพร กลมเกลี้ยง. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคันทบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธัญดา ทยชัย (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3*. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นคร จงอนุรักษ์. (2564). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี*. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มูนา จารง (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2*. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). *วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รุ่ง แก้วแดง. (2550). *ประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). "หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา," วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ ฉบับที่ 12". กรุงเทพฯ : 2560-2564.

- สุมนา ศรีกงพาน. (2560). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุดรธานี. (2565). แผนปฏิบัติการ
ราชการประจำปีงบประมาณ 2565. อุดรธานี.
- อำภา บุญช่วย. (2553). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.

